

- гаємо у весняно-літній період (сімнадцять видів), а найменшу – взимку (сім видів).
2. Навесні спостерігаємо домінування топичних зв'язків – 81,19 % ДТВ. Восени цей вид функціональної діяльності консорції дещо втрачає свою активність, хоча і є домінуючим – 79,29 % ДТВ. А у зимовий період ситуація змінюється на користь трофічних зв'язків і частка топичної складової становить 44,04 % ДТВ.
  3. У біоморфічній структурі у весняно-літній та осінній періоди спостерігаємо домінування дрімюбонтів – 99,51 і 99,83 % ДТВ відповідно. У зимовий період спостерігаємо абсолютне домінування дрімюфілів – 100,00 % ДТВ. Узлісників та убиквістів спостерігаємо навесні і восени.
  4. У кліматоморфічному складі орнітоконсорції сосни звичайної у змішаних насадженнях домінують річні види. За порами року їх частка у сосново-березових лісах змінюється у межах 56,54-84,13 % ДТВ.
  5. У топоморфічній структурі досліджуваних орнітоконсорцій домінуючими є зоофаги, їх дольова частка сягає навесні та влітку – 98,25 %, восени – 83,34 % і взимку – 88,55 % ДТВ.

Література

1. Акимов М.П. Биocoтoчeскaя рaбoчaя систeмa жизнeннoгo фoрм – биoмoрф / М.П. Акимов // Научные записки ДГУ. – Харьков. – 1955. – Т. 51. – С. 5-54.
2. Булахов В.Л. Консортивные связи в средообразующей деятельности позвоночных животных в степных лесах УССР / В.Л. Булахов // Значение консортивных связей в организации биогеоценозов : матер. II Всесоюз. совещания по проблеме изучения консорций. – Пермь : Изд-во ПГПИ, 1976. – С. 274-277.
3. Дольник В.В. Методы изучения бюджетов времени и энергии у птиц / В.В. Дольник // Труды Зоологического ин-та. – 1982. – Т. 113. – С. 3-37.
4. Иноземцев А.А. Птицы и лес / А.А. Иноземцев. – М. : Изд-во "Агропромиздат", 1987. – 302 с.
5. Пономаренко А.Л. Пространственное распределение птиц в консорции дуба (*Quercus robur*) в липово-ясеневых дубравах степного Приднепровья в гнездовой период / А.Л. Пономаренко // Вестник зоологии. – Сер.: Экология. Морфология. Методика. – 2000. – № 14, ч. 2. – С. 107-113.
6. Фесенко Г.В. Птахи фауни України: польовий визначник / Г.В. Фесенко, А.А. Бокотей. – К. : Вид-во "Новий друк", 2002. – 414 с.
7. Фесенко Г.В. Анотований список українських наукових назв птахів фауни України / Г.В. Фесенко, А.А. Бокотей. – К.-Львів, 2007. – 111 с.

Климчук А.А. Сезонная динамика консортивных связей птиц с сосной обыкновенной в березово-сосновых насаждениях Центрального Полесья

Исследованы сезонные изменения процесса формирования системы консортивных связей с сосной обыкновенной в березово-сосновых насаждениях Центрального Полесья. Всего в составе консорции сосны обыкновенной зафиксировано двадцать четыре вида птиц. Преобладающими видами функционального взаимодействия являются топические связи во все времена года, хотя их частица зимой уменьшается в пользу трофических связей. Фабрические связи зафиксированы только в весенне-летний период, а фабрические не наблюдаются. Функциональный состав птиц в консорциях характеризуется преобладанием дрімюбонтонтов и годовых видов. Состав трофических форм представлен полностью, преобладающей группой являются зоофаги.

Ключевые слова: консорция, орнітоконсорты, бюджет времени, топические и трофические связи, топоморфы, климатоморфы, трофоморфы.

Klymchuk O.O. Seasonal Dynamics of Consortive Relationships of Birds with Pine in Birch and Pine Forests of Central Polissya

Some seasonal changes in the process of forming the system of seasonal dynamics of consortive relationships of birds in the individual consortia with pine in birch and pine forests are reviewed. As a result of studies twenty-four species of birds were recorded in the functioning of pine consortia. The prevailing type of functional interaction with autotroph consists in topic relationships during all four seasons. The largest quantity of birds can be observed in spring, and the smallest – in winter. Phabric relationships are fixed only in autumn period, phoric relationships are not discovered. Among the topomorphs in the biomorphic composition of pine drimiofiles dominate. Climamorphic composition of consortive relationships of birds is characterized by the dominance of annual species. Trophomorphic composition of pine consortium includes three trophic groups, namely phitophages, zoophages and omnivorous.

Keywords: consortia, bird consortia, time budget, topical and trophic links, topomorphs, climamorphs, trophomorphs.

УДК 630*2:582.632.2

Аспір. Я.І. Крилов¹ – НУ біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ТЕХНОЛОГІЯ ЗАЛІСНЕННЯ СХИЛОВИХ ЗЕМЕЛЬ КОНТЕЙНЕРНИМ ВИСІВАННЯМ ДУБА ЗВИЧАЙНОГО

Наведено результати створених дослідних культур дуба звичайного на еродованих яружно-балкових землях за розробленою технологією контейнерного висіву дуба. Встановлено, що ріст сходів дуба, висіяних у центрі площадок, на 37,3 % перевищував висоти периферійних сходів, що пояснюється явищем самопідгону. Обґрунтовано застосування розробленої технології контейнерного висіву дуба звичайного для створення захисних лісових насаджень на яружно-балкових схилах, встановлено добру збереженість та інтенсивність росту сходів дуба, порівняно із звичайними технологіями створення лісових культур.

Ключові слова: лісорозведення, протиерозійні насадження, дуб звичайний, висівання, жолуді, контейнер, ріст, яружно-балкові схили.

У комплексі заходів, спрямованих на підвищення ефективності меліоративних функцій протиерозійних лісових насаджень, важливим завданням є розроблення ефективних технологій їх створення з подальшим формуванням вископродуктивних і біологічно стійких деревостанів. Уже в перші роки потрібно стимулювати ріст у висоту та розвиток кореневих систем протиерозійних насаджень. Від початкової густоти культур залежать ріст та розвиток насаджень на різних етапах життя, можливі строки змикання, необхідне число та строки проведення доглядів, можлива продуктивність насаджень, а також їх стійкість до біотичних та абіотичних факторів і в підсумку меліоративна та еколого-економічна ефективність.

На важливому значенні якнайшвидшої зімкнутості насаджень наголошували основоположники лісівництва В.Д. Огієвський, Г.Ф. Морозов, Н.С. Нестеров [12-14]. Ідея створення дуба біогрупами має давно історію. Ще в 1901 р. Ю.А. Леман писав: "...по отношению к дубу вывожу заключение, что групповое растение, тяжеловесные его семена не могут разноситься ветром и весьма малой степени птицами и животными, которым служат пищей" [10].

На початку ХХ ст. ідею створення насаджень дуба біогрупами вперше було втілено в практику лісорозведення. Так, В.Д. Огієвський успішно застосу-

¹ Наук. керівник: проф. В.Ю. Юхновський, д-р с.-г. наук

вав цей спосіб під час заліснення лісосік у Тульських засіках [15]. Густий спосіб створення культур дуба звичайного В.Д. Огієвського полягав у тому, що на площадку 2×2 м рівномірно висівали 50-100 шт. жолудів або висаджували 25-50 сіянців. Передбачалося, що дубки при щільному вирощуванні будуть відзначатися підвищеною конкурентоспроможністю в боротьбі з паростями інших деревних порід і бур'янів. Дубки в біогрупах будуть краще рости внаслідок самопідгону, а збереженість культур під час природного відпаду буде висока [15].

Густу культуру можна рекомендувати на таких лісосіках, які покрилися поростою і догляд в перші роки за такими культурами простіший, ніж за рядовою посадкою. Густа культура дуба місцями найбільш прийнятна на відкритих площах, але із покращенням та спрощенням догляду її можна рекомендувати і на лісосіках, які заросли паростою. Під час створення густих культур дуба як посівом, так і посадкою, сіянцями чи контейнерними рослинами, у віці 1-4 роки можна отримати відмінні результати [15]. Якщо в рідинах лісу не вистачає власного самосіву, необхідно здійснювати підсів насіння. За дослідженнями І.Д. Брауде, для цього потрібно підготувати ґрунт площадками розміром 1×1 м і більше. На схилах 15-20° розміщують площадки 2-3×0,5 м із загальною кількістю до 400 шт.га⁻¹ [4-7].

У перші роки спостерігається велика диференціація дубків за висотою і діаметром. Тривалий період процесу диференціації у чистих насадженнях учені пояснювали з позицій внутрішньої боротьби. Процес самозріджування насадження розглядали як зразок перенаселеності, зайвої густоти, як зразок внутрішньої боротьби рослин одного виду за вологу, поживні речовини, світло тощо [17]. Дослідження, які здійснював С.В. Ярошенко в гніздових лісових смугах, засвідчили, що за умов проведення ручних доглядів у гніздах спостерігалось зімкнення крон дубків у гніздах вже на третій рік. Дослідник зазначає, що факторами, які забезпечують високу збереженість і добрий ріст дуба в гніздах є: груповий спосіб створення; висока агротехніка; своєчасний догляд за ґрунтом; високоякісний посівний матеріал місцевого походження; своєчасне висівання жолудів [17].

Учені-лісоводи Г.Р. Ейтинген, 1949; В.О. Бодров, 1953; В.Г. Нестеров, 1954; М.В. Колисниченко, 1956 вважають що процес диференціації дерев за висотою і діаметром пояснюється різними спадковими якостями насіння деревних порід і різноманітним лісорослинним умовам [1]. Процес диференціації залежить і від інших факторів, зокрема – лісорослинних умов, густоти деревостану, віку насадження тощо. Чим сприятливіші лісорослинні умови росту, тим кращий ріст деревних порід, тим інтенсивніше проходить диференціація дерев за висотою та діаметром, тим інтенсивніше зріджується насадження [1-3].

Мета дослідження – розробити технологію створення протиерозійних насаджень дуба звичайного на яружно-балкових схилах для пришвидшення росту і розвитку рослин на початковому етапі.

Об'єкт дослідження – дослідні культури дуба звичайного, створені способом контейнерного висіву жолудів на яружно-балкових схилах, у Жашківському лісництві ДП "Уманське лісове господарство".

Матеріали і та методика дослідження. Дослідження проведено у лісових культурах, створених у 2013-14 рр. на лісокультурних площах різних категорій. Перша ділянка представлена зрубом, тобто характеризує лісовідновлювальний процес, тоді як друга ділянка характеризує лісорозведення на яружно-балкових системах. Підготовку ґрунту здійснено вручну, площадками 0,5×0,5 м², розміщеними у шаховому порядку. Відстань між центрами площадок становила 1,5 м, а ширина міжрядь – 6 м. Висівання жолудів проводили за розробленою технологією, яка захищена патентом на корисну модель від 12.05.2015 р., № 88990. Новизною технології є застосування пластикових контейнерів багаторазового використання з радіусом 5 см, висотою 10 см, об'ємом 785,4 см³. У контейнери засипали мікоризний ґрунт, взятий з-під пологу лісу, поміщали 3-5 шт. жолудів дуба та кілька насінин вівса або ячменю та закопували у площадки [16]. Глибина лунок становила 10-15 см. Схему розміщення гнізд у площадках і їх параметри зображено на рис. 1.

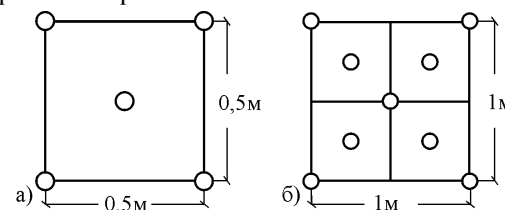

Рис. 1. Схема площадок для крутих схилів з 5 лунками (а) і для пологих схилів з 13 лунками (б)

Експериментальні культури на зрубі були створені на площі 0,08 га, а на площі лісорозведення – 0,03 га. Загальна площа дослідних ділянок становила 0,11 га.

Результати дослідження. Апробацію нової технології контейнерного висівання жолудів дуба звичайного на яружно-балкових землях здійснено під час експериментальних робіт у ДП "Уманське лісове господарство" упродовж 2013-2014 рр. Лісокультурна ділянка, на якій проводили лісовідновлення, представлена свіжим зрубом з материнським насадженням граба звичайного (склад – 10 Гз) на схилі стрімкістю 15-20°. Ділянка під лісорозведення – це пасовище із злаковою рослинністю на схилі стрімкістю 10-15°. На лісокультурній площі, відведений під лісорозведення, дослідні культури створено у 2013 р. у третій декаді травня із закладанням площадок у верхній, середній і нижній частинах схилу. На площі під лісорозведення експериментальні культури створені у третій декаді квітня 2014 р. в аналогічних місцезонах схилу. Обидві дослідні ділянки розміщені на схилах південної експозиції.

Перевагою розробленої технології є те, що в разі посіву насіння на лісокультурну площу зникає потреба у вирощуванні садивного матеріалу і пересаджуванні його на постійне місце [11]. На рис. 2 зображено дослідні культури дуба звичайного на яружно-балкових схилах.

Частина жолудів пошкодили гризуни і дикі кабани. Тому під час використання цього способу необхідно використовувати родентициди для оброб-

лення жолудів дуба звичайного. Результати збереженості та росту експериментальних культур дуба звичайного наведено в таблиці.

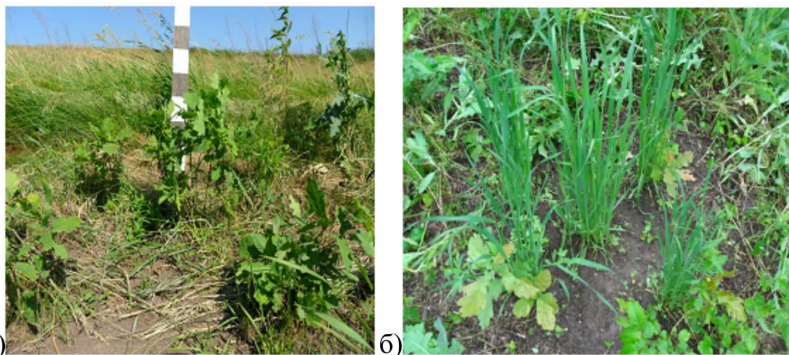

Рис. 2. Дослідні культури на яружно-балкових схилах, створені контейнерним висівом: а) лісорозведення б) лісовідновлення

Табл. Збереженість і ріст експериментальних культур дуба звичайного

№ ПП	Середня висота сходів дубків у площадці, см		Відхилення, %	Збереженість дубків у гніздах, %
	дубки, що розташовані по периферії	дубки, що розташовані в центрі		
Урочище "Галанзовське". Лісовідновлення 2014 р.				
1	18,4	20,2	9,8	73
Урочище "Бузівська дубина". Лісорозведення 2013 р.				
2	20,4	25,0	22,5	62
Урочище "Бузівська дубина". Лісорозведення 2014 р.				
2	25,2	34,6	37,3	62

Низька збереженість дубків під час лісовідновлення (73 %) і дані табл. свідчать, що середня висота дубків у периферійних лунках становила 18,4 см, а в центральних – 20,2 см. Незначне перевищення становить 9,8 % і зумовлене сформованим лісовим середовищем та лісорослинними умовами.

Під час лісорозведення у перший рік після висіву (2013) у периферійних лунках дубки мали висоту 20,4 см, а в центральних – 25,0 см. Загалом, прискорений ріст молодих дубків можна пояснити використанням мікоризного ґрунту із-під пологу дубових насаджень. На другий рік темпи росту дубків сповільнилися, а середня висота дуба у крайніх і центральних лунках становила 25,2 і 34,6 см відповідно. Перевищення у рості дубків, що розташовані в центрі площадок, над периферійними становило 37,3 %, що можна пояснити підгоном сходів, розташованих у центрах площадок. Збереженість дубків під час лісовідновлення становить 73 %, а в разі лісорозведення – 62 %. Така низька збереженість спричинена великими втратами жолудів після висівання внаслідок потраф диким кабаном і гризунами.

Висновки. Застосування технології контейнерного висіву дуба звичайного для створення захисних лісових насаджень на яружно-балкових схилах довело добру збереженість та інтенсивність росту сходів дуба, порівняно із звичайними технологіями створення лісових культур.

Середня висота дубків у центральних лунках площадок перевищувала аналогічний показник периферійних лунок на 37,3 %, що можна пояснити підгоном сходів, розташованих у центрах площадок.

Низька збереженість дубків під час лісорозведення (62 %) спричинена великими втратами жолудів після висівання внаслідок потраф диким кабаном і гризунами. Тому під час використання цієї технології потрібно використовувати протруювачі жолудів.

Література

- Бодров В.А. О значении биогеоценологии для степного лесоразведения / В.А. Бодров // Лес и степь : сб. науч. тр. – 1953. – № 1. – 30-35 с.
- Бодров В.А. Полезащитное лесоразведение / В.А. Бодров. – К. : Изд-во "Урожай", 1974. – 193 с.
- Бодров В.А. Лесная мелиорация : учебник / В.А. Бодров. – М. : Изд-во "Сельхозиздат", 1961. – 512 с.
- Брауде И.Д. Агроресомелиоративные мероприятия по борьбе с эрозией почв / И.Д. Брауде // Эрозия почв и борьба с нею : сб. науч. тр. – 1957. – С. 319-323.
- Брауде И.Д. Выращивание противозерозионных насаждений / И.Д. Брауде. – М. : Изд-во "Сельхозгиз", 1954. – 168 с.
- Брауде И.Д. Эрозия почв, засуха и борьба с ними в ЦЧО / И.Д. Брауде. – М. : Изд-во "Сельхозиздат", 1965. – 140 с.
- Брауде И.Д. Закрепление и освоение оврагов, балок и крутых склонов / И.Д. Брауде. – М. : Изд-во "Сельхозгиз", 1959. – 284 с.
- Эйтинген Г.Р. Лесоводство / Г.Р. Эйтинген. – М. : Изд-во "Сельхозгиз", 1949. – 325 с.
- Колисниченко М.В. О причинах самоизреживания леса. / М.В. Колисниченко // Записки Воронежского сельхоз. ин-та : сб. науч. тр. – В 26 т. – 1956. – Вип. 2. – 345 с.
- Леман Ю.А. Различные типы смешивания древесных и кустарниковых пород при степных культурах леса / Ю.А. Леман // Лесной журнал : Известия ВУЗов России. – М. : [б. и.]. – 1961. – № 4. – С. 123-129.
- Гордієнко М.І. Лісові культури / М.І. Гордієнко, Г.С. Корецький, В.М. Маурер. – К. : Вид-во "Сільгоспосвіта", 1995. – 328 с.
- Морозов Г.Ф. Очерки по лесокультурному делу / Г.Ф. Морозов. – М.-Л. : Изд-во "Гослесбуиздат", 1950. – 234 с.
- Морозов Г.Ф. Учение о лесе / Г.Ф. Морозов. – Л. : Гос. изд-во "Москва", 1928. – 364 с.
- Нестеров Н.С. Общее лесоводство / Н.С. Нестеров. – М. : [б. и.], 1933. – 237 с.
- Огиевский В.Д. Избранные труды / В.Д. Огиевский. – М. : Изд-во "Лесн. пром-сть", 1966. – 356 с.
- Пат 88990 Україна, МПК А01G23/04. Спосіб контейнерного висіву дуба звичайного на яружно-балкових схилах / В.М. Малога, В.Ю. Юхновський, С.М. Дударець, В.В. Міндер, Я.І. Крилов; заявник патентовласник НУБІП України № 2014 11083; заявка 10.10.2014; опубл. 12.05.2015. Бюл. № 9.
- Ярошенко С.В. Рост лесных полос при разной густоте дубков в гнездах : дисс. канд. с.-г. наук: спец. 01.03.02 / С.В. Ярошенко. – К., 1965. – 233 с.

Крылов Я.И. Технология облесения склоновых земель контейнерным посевом дуба обыкновенного

Приведены результаты созданных опытных культур дуба обыкновенного на эродированных овражно-балочных землях по разработанной технологии контейнерного посева дуба. Установлено, что рост всходов дуба, высеванных в центре площадок, на 37,3 % превышал высоты периферийных всходов, что объясняется явлением самоподгона. Обосновано применение разработанной технологии контейнерного высева дуба обыкновенного для создания защитных лесных насаждений на овражно-балочных склонах, установлены хорошая сохранность и интенсивность роста всходов дуба по сравнению с обычными технологиями создания лесных культур.

Ключевые слова: лесоразведение, противозерозионные насаждения, дуб обыкновенный, посев, желуди, контейнер, рост, овражно-балочные склоны.

Krivos Ya.I. The Technology of Afforestation on Slope Lands by Container Sowing of Common Oak

The results of technology for developing experimental plantations with common oak on eroded ravine-beam land with sowing oak containers are observed. Growth of oak seedlings, sown in central plots, was estimated to be 37.3 % higher than at the height of the peripheral seedlings, due to the phenomenon of self-goat. The application of the developed technology of sowing oak container to create protective forest plantations in the ravine slopes and ravines showed good survival rate of growth and oak stairs compared with conventional technologies creating forest cultures.

Keywords: afforestation, erosion plantations, oak, sowing, acorns, container, growth, gully-ravine slopes.

УДК 630*232.22

Аспір. Ю.М. Мусієнко¹ – Житомирський національний агроекологічний університет

ПОШИРЕННЯ ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ СОСНИ ВЕЙМУТОВОЇ (PINUS STROBUS L.) В УКРАЇНІ

Опрацьовано та проаналізовано повидільну таксаційну базу даних Українського державного проектного лісовпорядного виробничого об'єднання ВО "Укрдержліспроєкт". Досліджено загальний стан поширення та продуктивність сосни веймutoвої (*Pinus strobus* L.) в Україні. Встановлено, що в Україні насадження, де сосна веймutoва є панівною породою, займають площу 165,6 га, а деревостани, де вона є другорядною породою, поширені на площі 2542,0 га. Наведено розподіл насаджень сосни веймutoвої за походженням, повнотою, бонітетом, віковими групами та типами лісорослинних умов. Встановлено, що сосна веймutoва є перспективним видом для інтродукції в більшості регіонів України.

Ключові слова: сосна веймutoва, бонітет, повнота, клас віку, тип лісорослинних умов, походження, біологічна продуктивність.

Вступ. На сьогодні нагально постало питання підвищення продуктивності лісових ресурсів України. Одним із способів підвищення продуктивності деревостанів є використання інтродуцента у лісових культурах. Штучні насадження за участі таких порід почали створювати сотні років тому. Ці деревостани мають різну біологічну стійкість, продуктивність і вихід цінних сортиментів. Актуальність нашого дослідження полягає у визначенні шляхів раціонального використання інтродуцентів у лісових культурах України з метою підвищення загальної біологічної продуктивності та стійкості лісових ценозів.

Однією з перспективних швидкорослих хвойних порід, успішно інтродукованих в Україні, є сосна веймutoва (*Pinus strobus* L.) [2, 3]. На цей час насадження сосни веймutoвої є ефективним об'єктом для дослідження, оскільки існують ділянки штучних насаджень віком понад 100 років [4] (в Івано-Франківській обл. – понад 200 років). Багато дослідників зазначали доцільність та перспективність впровадження сосни веймutoвої у лісові насадження України [2-5]. Для подальшого успішного впровадження сосни веймutoвої у ліси України важливими є дослідження поширення породи у лісових насадженнях держави, аналіз її лісівничо-таксаційних характеристик.

Об'єкт дослідження – процес формування деревостанів за участю інтродукованого в Україні північноамериканського виду роду *Pinus* L. – *Pinus strobus* L.

Та методика дослідження. Для оцінювання сучасного поширення сосни веймutoвої у насадженнях України використано статистичний метод дослідження. Опрацьовано та проаналізовано повидільну таксаційну базу даних ВО "Укрдержліспроєкт".

Результати дослідження. В Україні насадження, де сосна веймutoва є панівною породою, займають на площу 165,6 га, а запас стовбурової деревини в них становить 36,22 тис. м³, такі насадження поширені в 15 областях України, найбільше насаджень зосереджено в Київській (близько 30 %), Івано-Франківській (близько 12 %), Львівській (близько 11 %) та Сумській обл. (близько 10 %). В інших областях насадження сосни веймutoвої не займають значних площ: АР "Крим" (2,5 %), Вінницька (4,9 %), Волинська (1,6 %), Житомирська (2,9 %), Закарпатська (5,3 %), Рівненська (1,3 %), Тернопільська (7,6 %), Хмельницька (1,6 %), Черкаська (1,4 %), Чернівецька (4,6 %), Чернігівська (2,9 %) (табл. 1).

Табл. 1. Поширення насаджень з переважанням сосни веймutoвої (*Pinus strobus* L.) в Україні

Область	Площа, га	Площа, %	Запас стовбурової деревини, тис. м ³
АР Крим	4,2	2,5	0,00
Вінницька	8,1	4,9	2,76
Волинська	2,8	1,6	0,74
Житомирська	4,8	2,9	1,91
Закарпатська	8,8	5,3	2,54
Івано-Франківська	21,5	12,3	2,74
Київська	49,6	29,9	7,68
Львівська	19,1	11,5	5,38
Рівненська	2,2	1,3	0,62
Сумська	16,5	10,0	2,89
Тернопільська	12,6	7,6	2,62
Хмельницька	2,7	1,6	0,73
Черкаська	2,3	1,4	1,16
Чернівецька	7,6	4,6	2,88
Чернігівська	4,8	2,9	1,57
Всього:	165,6	100	36,22

Насадження, де сосна веймutoва є другорядною породою, поширені на площі 2542,0 га. Такі деревостани трапляються у 21 області нашої країни, найбільше насаджень створено у Львівській (близько 40 %) та Івано-Франківській (близько 11 %) обл. Від 5 до 10 % площі насаджень за участі сосни веймutoвої зосереджено в Закарпатській, Київській, Рівненській, Сумській та Тернопільській обл. Від 1 до 5 % насаджень з часткою у складі сосни веймutoвої зосереджено у Волинській, Вінницькій, Житомирській, Харківській, Черкаській, Чернівецькій та Чернігівській обл. Також у незначній кількості (до 1 %) насадження з часткою сосни веймutoвої трапляються в АР "Крим", Донецькій, Кіровоградській, Миколаївській, Одеській, Полтавській та Хмельницькій обл.

¹ Наук. керівник: доц. І.Д. Іванюк, канд. с.-г. наук